

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM
6 mei 2025

ONS KENMERK
2500013047

BEHANDELD DOOR
T te Velde

UW BRIEF VAN

UW KENMERK

DOORKIESNUMMER
06 - 34 59 10 35

ONDERWERP

Samenhang tussen de energievisie, de provinciale energievisie, het pMIEK en de energiestrategie twente

Geachte leden van de Raad,

In de stedelijke commissie fysiek is op maandag 14 april 2025 vergaderd over de herijking van de energievisie. In de energievisie uit 2021 vertelt de gemeente Enschede hoe duurzame warmte en elektriciteit wordt gemaakt en gebruikt in Enschede. Deze visie wordt gebruikt tot het jaar 2030. Het lukt ons alleen niet om de doelen uit deze visie te halen. Hierover hebben we op 23 november 2023 uw raad een brief gestuurd. Dit komt doordat het elektriciteitsnet vol zit en het nieuwe beleid van de provincie Overijssel het niet meer mogelijk maakt dat Enschede zonnenvelden realiseert op landbouwgrond. Daarom heeft uw raad aan het college gevraagd om uit te zoeken welke dingen we kunnen doen om Enschede nog wel te verduurzamen. Dit is geland in de hierboven genoemde herijking.

Provincie Overijssel

De provincie heeft ook beleid geformuleerd over de ontwikkeling van het energiesysteem. Daarover heeft de provincie drie documenten uitgebracht (nummers 2, 3 en 4 in het rijtje hieronder). Tijdens de bespreking in de commissie is gevraagd om de plannen van de provincie te vergelijken met onze eigen energievisie. Deze brief gaat over de samenhang en wie waar over gaat. In deze brief geven

In deze brief hebben we het over vier documenten:

1. De (herijking) energievisie van de gemeente Enschede
2. De energievisie van de provincie Overijssel
3. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) 2.0
4. De Energiestrategie Twente

We geven in deze brief eerst een korte samenvatting van deze documenten. Daarna vergelijken we ze met de energievisie van de gemeente Enschede. Aan het eind van deze brief vertellen we ook nog wat we zelf later dit jaar nog willen doen. Ook geven we nog een korte update over de motie *subsidie zonnepanelen op bedrijfspanden en (parkeer-)terreinen*.

Technische begrippen

Hier leggen we een paar technische begrippen uit:

1. Decentraal energiesysteem: Een energiesysteem waar energie gemaakt wordt dicht bij plekken waar het ook gebruikt wordt. Bijvoorbeeld met zonnepanelen op een huis. Dus niet in een energiecentrale. (zie energiesysteem).
2. Energie: Energie kennen we in twee vormen; elektriciteit of warmte.
3. Energiedrager: Iets waarin we energie opslaan en gebruiken, zoals aardgas, waterstof, olie of elektriciteit.
4. Energie-infrastructuur: Hiermee wordt energie van de ene plek naar een andere plek gebracht. Bijvoorbeeld door kabels (elektriciteit) of leidingen (warmte of gas).
5. Energiemix: Hoe veel van een bepaalde energievorm ergens gebruikt wordt.
6. Energieopslag: Iets waarin energie bewaard kan worden. Bijvoorbeeld een batterij of een warmtebuffer (een zak met warm water).
7. Energie-opwek: Iets waarmee energie wordt gemaakt, bijvoorbeeld zonnepanelen of windmolens.
8. Energiesysteem: De combinatie van alle energie-opwek, alle energie-infrastructuur, alle energieopslag en al het gebruik van energie. Dit kan klein zijn (bijvoorbeeld in een huis) of heel groot (landelijk).
9. Energietransitie: De overgang van een energiesysteem dat vooral fossiele brandstoffen gebruikt (olie en gas) naar een systeem dat vooral duurzaam gemaakte energie gebruikt (zonnepanelen en windmolens).
10. Energievraag: Hoeveel energie er ergens nodig is.
11. Netcongestie: File op het elektriciteitsnet. Dit betekent dat het elektriciteitsnet vol zit. Daardoor kan er geen extra elektriciteit meer gemaakt of gebruikt worden.
12. Small Modular Reactor (SMR): Een kleine kerncentrale.

Samenvattingen

De Energievisie van Enschede

In de energievisie legt de gemeente Enschede uit hoe Enschede duurzamer moet worden. Het doel van de energievisie is om minder broeikasgassen uit te stoten. Deze gassen veroorzaken de opwarming van de aarde. CO₂ is hier het belangrijkste. Dat doen we onder andere door elektriciteit op te wekken met zonnepanelen. In 2023 bleek alleen dat we onze doelen hiervoor niet gaan halen. Dat komt door netcongestie en doordat we van provincie Overijssel geen zonnenvelden meer mogen bouwen op landbouwgrond. Daarom kijken we nu naar andere manieren waarop we minder CO₂ uit kunnen stoten. Dit doen we in een herijking van de energievisie. Uw raad besluit hierover op 12 mei 2025.

De energievisie van provincie Overijssel en een uitvoeringsagenda

De Provincie Overijssel heeft ook een energievisie. Hierin legt de provincie uit hoe het energiesysteem in Overijssel verandert tot 2050. Eerst schat de provincie hoeveel energie er in 2050 nodig is. Daarna legt de provincie uit hoe deze energie gemaakt en opgeslagen wordt. In de visie wordt gekeken naar vier soorten energie: elektriciteit, warmte, waterstof en biogas.

De provincie legt uit hoeveel van deze (soorten) energie nodig zijn en waar die energie vandaan komt. Dat doen ze door drie vragen te beantwoorden:

1. *Welke energiemix hebben we in 2050 nodig?* – De provincie wil een wisselende energiemix gebruiken. Hier kiezen ze voor omdat een wisselende energiemix betrouwbaarder is dan een mix met maar één bron. Dit geeft ook mogelijkheden om warmte te gebruiken die ergens al is. In Twente wordt een warmtenet met warmte van afvalverbrander Twence bijvoorbeeld als belangrijke kans gezien.
2. *Hoe veel energie maken we zelf in 2050?* – We gaan zo veel mogelijk energie zelf in Overijssel maken. Voor het maken van elektriciteit gaan vooral zonnepanelen op daken belangrijk zijn. Maar ook andere technieken gaan een rol spelen. We gebruiken zoveel mogelijk de warmte die al op plekken aanwezig is. Alleen waterstof gaan we zo veel mogelijk van buiten Overijssel halen. Op sommige plekken in Overijssel kan misschien wel waterstof gemaakt kunnen worden. Deze waterstof zal vooral worden gebruikt voor vervoer (vrachtwagens).
3. *Hoe ziet het energiesysteem eruit in 2050?* – De provincie ziet in de toekomst veel meer decentrale energiesystemen. Energie wordt zo veel mogelijk gebruikt waar het ook gemaakt

wordt. Dit noemt de provincie het clusteren van vraag en aanbod. In Twente wordt daarnaast een groot, regionaal warmtenet gemaakt. Waterstof wordt naar Overijssel gebracht via een grote leiding die de waterstofbackbone heet. De provincie wil deze leiding ook naar Twente laten lopen.

Onze reactie uit november 2024

In november 2024 hebben wij gereageerd op de energievisie van de provincie. In deze reactie hebben wij vragen gesteld over zeven thema's: 1) De relatie met de omgevingsvisie, 2) Het ruimtegebruik van het toekomstige energiesysteem, 3) De aansluiting op lokale en regionale (bouw)plannen, 4) De energiemix, 5) het vooral zelf opwekken van energie, 6) Waterstof en biogas en 7) overig. Een groot deel van onze vragen is in de laatste versie van de visie beantwoord. De provincie denkt bijvoorbeeld genoeg biogas te kunnen opwekken, zelfs als er in 2050 minder vee in Overijssel is. Ook wordt er nu aandacht besteed aan het voor iedereen betaalbaar maken van de energietransitie (energiearmoede).

In deze energievisie mist in onze ogen nog iets belangrijks: de rol van nieuwe technieken. Het gaat dan vooral om waterstof en Small Modular Reactors. Deze technieken zijn belangrijk, omdat we in de toekomst zelf energie willen maken. Als een van deze technieken toch niet goed werkt, wordt dat moeilijk. In de volgende versie van de energievisie vertelt de provincie hier meer over. Die versie komt over vier jaar. De provincie werkt op dit moment aan een uitvoeringsagenda.

Uitvoeringsagenda

De provincie maakt de komende jaren een plan voor het uitvoeren van haar energievisie. Dit doet ze samen met gemeenten, netbeheerders, bedrijven en onderwijsinstellingen. Dit plan noemt de provincie de uitvoeringsagenda. Ook het pMIEK en de EST, die hierna worden samengevat, maken gebruik van deze uitvoeringsagenda.

Het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK)

Op 11 maart 2025 heeft het college van Gedeputeerde Staten van Overijssel de tweede versie van het pMIEK vastgesteld. Elke provincie maakt zo'n pMIEK. Netbeheerders gebruiken dit programma om te bepalen waar eerst gewerkt wordt aan nieuwe energievoorzieningen. Het pMIEK kijkt naar plannen tot 2035. Elke twee jaar moet deze opnieuw bekeken en aangepast worden. De eerste versie van Overijssel was uit 2023. Daarom is het pMIEK nu vernieuwd.

Het pMIEK is een lijst met projecten die helpen om het energiesysteem te verbeteren. Deze projecten hebben de pMIEK-status. Dit betekent dat netbeheerders eerder gaan werken aan deze projecten. Een project krijgt pMIEK-status als het:

1. Helpt om grote problemen op te lossen (zoals netcongestie).
2. De komende tijd al belangrijk is.
3. Past bij de energievisie van de provincie Overijssel
4. Door de pMIEK status eerder uitgevoerd kan worden

Voorbeelden van pMIEK-projecten in Twente zijn de bouw van nieuwe elektriciteitsstations en het plaatsen van extra systemen (transformatoren) bij bestaande stations. Ook het regionale warmtenet en de waterstofleidingen staan op deze lijst. De energievisie van de provincie is de basis voor het pMIEK. De energievisie laat zien welke keuzes belangrijk zijn voor het energiesysteem in de toekomst. Het pMIEK is een lijst van projecten die hierbij moeten helpen.

De Energiestrategie Twente (EST)

De EST is de vervanger van de Regionale Energiestrategie Twente (RES). In de RES staat hoeveel zon- en windenergie er in Twente wordt opgewekt. Net als de RES kijkt de EST naar ontwikkelingen tot het jaar 2030. Ook werd in de RES beschreven hoe er in de regio over energie wordt samengewerkt. De EST neemt die rol over. Uw raad krijgt nog een brief waarin preciezer wordt uitgelegd wat er allemaal in de EST staat. In de EST wordt ook nagedacht over het ontwikkelen van decentrale energiesystemen. Net als bij het pMIEK is de energievisie van de provincie de basis voor deze ontwikkelingen.

Vergelijking

In deze brief staat een samenvatting van vier documenten over energie. De documenten lijken in eerste instantie hetzelfde, maar er zijn toch wat kleine verschillen. De (herijkte) energievisie van de gemeente Enschede gaat over hoe de gemeente duurzamer kan worden. Het doel is om minder broeikasgassen uit te stoten. Het opwekken van duurzame energie hoort daarbij. De energievisie van de provincie gaat in plaats daarvan over hoe het energiesysteem gaat veranderen tot 2050. Dit noemen we een energiesysteem-visie. Het pMIEK sluit hierop aan. Dit is een lijst met energieprojecten die voor 2035 uitgevoerd moeten worden. De EST kijkt vooral naar projecten die vóór 2030 al uitgevoerd kunnen worden. Voor deze projecten is samenwerking in de regio belangrijk. De energievisie van de provincie, het pMIEK en de EST zijn samen de basis voor een uitvoeringsagenda. Deze wordt later opgesteld.

Hieronder nog een keer, in het kort:

Document	Tot	Belangrijkste aandachtspunten
Energievisie van provincie Overijssel	2050	Energievraag en energiesysteem
pMIEK	2035	energiesysteem
EST	2030	Energie opwek, decentrale systemen, samenwerking
Energievisie van gemeente Enschede	2030	CO ₂ -besparing en verduurzaming gemeente Enschede

Wat betekent dit voor Enschede en hoe gaan we verder

De provincie gaat de komende jaren werken aan een uitvoeringsplan. Zo wordt duidelijk welke plannen wanneer de provincie wil uitvoeren en op welke plekken. Dit doet de provincie samen met gemeenten en netbeheerders. Het idee van de provincie is dan ook dat het een gezamenlijk programma wordt. De provincie wil geen maatregelen opleggen die gemeenten niet willen. Maar als bepaalde acties nodig zijn voor de vormgeven van de energietransitie, of wanneer gemeenten niet mee willen werken, heeft de provincie (of het rijk) in bepaalde gevallen wel die bevoegdheid. Dit is vergelijkbaar met de ontwikkeling van de Enschedese windmolens. Hierover heeft de provincie de regie genomen.

We zullen waar mogelijk een actieve rol in te nemen bij het maken van deze uitvoeringsagenda. Hierbij zorgen dat de Enschedese belangen zo goed mogelijk worden vertegenwoordigd.

Energiesysteem-visie

Er kan (losjes) een overeenkomst gevonden worden tussen de documenten van de provincie en regio en een tegenhanger van de gemeente Enschede. Tegenover de EST kan de (herijkte) energievisie van de gemeente Enschede gezet worden. Tegenover het pMIEK staat het actieprogramma netcongestie van de gemeente Enschede. Deze heeft uw raad ontvangen op 8 april 2025. Alleen voor de energievisie van de provincie bestaat in Enschede op dit moment geen vergelijkbaar document.

Maar ook in Enschede is het belangrijk om na te denken over het energiesysteem van de toekomst (voor energiesysteem zie de lijst met uitleg bovenaan deze brief). Zo kunnen we ervoor zorgen dat energie goed meegenomen wordt bij andere ontwikkelingen. Bijvoorbeeld bij woningbouw of bij het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen. Een energievisie helpt ook om beter te weten hoeveel ruimte er nodig is voor de overgang naar duurzame energie in Enschede. Zo kunnen we beter aansluiten bij de plannen van de provincie en ideeën geven voor het uitvoeringsplan. Daarom gaan wij ook een energiesysteem-visie opstellen. Hiermee beginnen we in de tweede helft van dit jaar.

Motie subsidie zonnepanelen op bedrijfs- en (parkeer-)terreinen.

Op 3 maart 2025 heeft uw raad de motie *Subsidie zonnepanelen op bedrijfspanden en (parkeer-)terreinen aangenomen*. De aanleiding voor deze motie is het rapport waarin staat dat er in Enschede nog meer dan 250 hectare aan daken is zonder zonnepanelen. De opdracht aan het college is om te onderzoeken of en hoe dit dakoppervlak inderdaad voor zonnepanelen gebruikt kan worden. Wij hebben deze motie momenteel in uitvoering en komen hier bij uw Raad later op terug.

Wij hopen u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

(E.A. Smit)

(R.W. Bleker)